

III

Segesvári Bálint

történeti feljegyzései

(1606-1654)

1606

25 Octobris. Csinálták fel az Bocskai uram címerét az Eppel János háza falára.¹

11-ma Novembris. Menének el az országból az pápás papok az fejedelem poroncsolatjából; kísérték az kolozsvári darabontok, numero 73, Nagybányáig.²

Eodem anno. Szertelen kevés búza termett Erdélyben.

Novembris. Hozák Kolozsvárra az békességes hírt.³

Novembris. Tőnek igen szép prédikációt, és az magyarok szépen énekelve menének az templomba, és aznap örömet is lövének.

28 Decembris. Holt meg az magyarok fejedelme, Bocskai István,⁴ etetés miá, Kátai Mihály által, Kassán.

1607

26 Januarii. Éjjel, hora 12 fogták meg Bethlen Gábort Tordán, az gubernátor⁵ akaratóból.⁶

1-ma Februarii. Láttatott három nap az égen.

11-ma Februarii. Választotta az ország fejedel[em]mé Rákóczi Zsigmondot.⁷

12-da Februarii. Felemelték⁸ fejedelemségre.

Eodem anno 1-ma Februarii. Indultak meg az megholt fejedellemmel, Bocskai Istvánnal Kassáról.

17-ma Februarii. Hozták Kolozsvárra az holttestet szép ceremóniával, szép fekete hadakkal: gyalogokkal, lovagokkal vivén az nagy templomba szép három bársony zászlókkal.

18 Februarii. Tőnek az maga papjai szép prédikációkat, és mindennek szabad volt az holttest mellé menni: látni és siratni.

19 Februarii. Olvasák meg az Bocskai István testamentumát az koporsó mellett, az nagy templomban, minden ember hallatára; kérvén mind kicsinytől fogva nagyig bocsánatot, ha mit vétett ellenek, és oktattván az egész országot, mint szeressék egymást Magyarországgal egyetemben. Szép áldásokkal azután elvívén és késérvén az városbeliekkel majd Békás patakig; ott szép áldásokkal és sírván búcsút vevén az előttök járók, zokogván és sírván mind férfi s asszonyi állat, elválának egymástól. Holt pedig meg 51 esztendő korában, regnált csak kevésse többet egy⁹ esztendőnél.

22 Februarii. Temették el Gyulafehérvárat.

Pünkösöd napján estve 7 és 8 órák közt jöve be Homonnai Bálint Közép-kapun, szálla Filstich Péter uramhoz, az kamaraispánhoz.

Másodnapján ment ismét el Fehérvár felé, 8 órakor reggel, az prédikációt előbb meghallgatván az templomban.

9 Junii. Jöve be Rákóczi Zsigmond az gyűlésbe.

In mense Octobre láttatott nagy üstökös csillag majd egész hónapig napnyugot felé.

1608

18 Februarii. Jöve bé Kolozsvárba Rákóczi Zsigmond az magyarországi hajdúk előtt, féltében.

23 Februarii. Holt meg Bornemisza Boldizsár Borbély Mártonnál.

26 Februarii. Vívék el Kolozsvárról temetni Nádasra az Monostor-kapun, és az kapu előtt prédikállának az halottnak; azután az városbeli emberek késérek ki az városból egy falykáig.

4 Martii. Kezdeték az gyűlés az ország állapota felől.¹⁰

5 Martii. Vőn búcsút Rákóczi Zsigmond, az fejedelem, hogy nem szerették fejedelemnek az magyarországiak, hanem választották volt Báthory Gábort az hajdúk akaratóból.

7 Martii. Mene el reggel, szintén virradtkor, az városról Magyarországba az Rákóczi Zsigmond fejedelem,

az fejedelemséget letévé az ország előtt, mivel kételen volt vele, mert az ország nem állott melléje segítségül az hajdúk ellen.

Eodem die. Választák egész országotól fejedelemnek Báthory Gábort jelen nem létében, és aznap örömet is lövének az piacon az tarackokkal, trombitálván és dobolván. Homonnai Bálintot pedig választák Magyarorszában, Kassán, nádorispánnak.

9 Martii. Menének az követek az ország rendelése szerint Báthory Gáborhoz, hogy behíják az székre.

16 Martii. Jövének vissza az követek Báthory Gábortól.

18 Martii. Jövének vissza az darabontok, az kik Rákóczi Zsigmondot kikésérték Somlyóig.¹¹

30 Martii. Jöve be Kolozsvárra az fejedelemségre Báthory Gábor; vala vele Bethlen Gábor hajdúkkal, hogy még az városba is sok az gazdáját megverte, és [a gazda] az házban nem mert maradni.

31 Martii. Megeskeszik az ország hűségére, és aznap erősen löttenek, doboltanak, trombitáltak, harangoztanak.

13 Maii. Indula Fehérvárra Báthory Gábor az székre. Virágvasárnaptól fogva mind Kolozsváratt lakott usque 13-um Maii.

11 Junii. Az mennykő az csordapásztort mind feleségestől agyonütötte az mezőn, s egy bihalt is.

17 Julii. Mene az mi papunk, Bálint pap, Gellyén Imre, Radnóthi István Lengyelországba.¹²

25 Julii. Hozák be Kolozsvárra Báthory Gábornét, hora 1 délután.

20 Augusti. Hora 8 jövének meg Lengyelországból az Bálint pappal az polgárok.

18 Septembris. Jöve be Kolozsvárra Báthory Gábor az ország gyűlésére.

9 Novembris. Jöve be Kolozsvárba az menyegzőre, hogy az hűgát Bánffy Dienesnek adta volt Báthory Gábor.

11 Novembris. Jöve Kolozsvárba az vőlegény Bánffy Dienes, szálla az Filstich Péter uram házához; az menyegző pedig lön az lábasház alatt, Márton deáknénál. Ugyanaznap kezdetett az, mely nap bejöve az vőlegény;

úgy lóttenek az ágyúkkal, hogy az házakban az piacon egynéhány megszakadozott, és az kemencék is beszakadoztak.

15 Novembris. Mene el Báthory Gábor s Bánffy Diene Kolozsvárból. Ezen esztendőben igen sok búza és bor lótt, bor praecipue olyan sok volt, hogy egyik hordót az másikért megtöltötték; húsz vederrel is adtak egy forintért, egy ejtelt egy pénzen is adtak.

1609

26 Martii. Jöve Báthory Gábor az ország gyűlésére.

3 Maii. Vagdalák meg az urak egymást: Sennyei Miklós és Némethi Gergely. Sennyei Miklós azért haragudt az Némethi Gergelyre, hogy magát társul az fejedelemhez ne adja, ezért szólította meg Némethi Gergelyt.

7 Maii. Jöve az fejedelem feleségének holt híre, kiért az ország nagy hertelen felbódula s eloszla.

Eodem anno. Váradon az várvirrasztónak az süveg az fején önmagától meggyúlt, az fején semmi nyavalyája nem lótt.

Item. Az várban az kőfalból vér forrott ki.

Item. Az híd alatt jajgatás volt nagy sokáig az megtérés felől, hogy megtérjenek az emberek.

Eodem anno. Enyeden is vérforrás volt, és oly nagy árvíz, hogy házakot és embereket vitt el.

Eodem anno. Erdélyben egy nagy köből búzát vöttek florenus 1, s még alább is.

16 Augusti. Jöve a fejedelem, Báthory Gábor Kolozsvárra, hogy Magyarországra menne mind feleségestől.

19 Augusti. Mene el az fejedelem minden udvarnépével, és az székelyek is késérék Magyarországba.

8-va Septembris. Látszatott az égben nagy vérontás, harcolás az észak felől. Ezen esztendőben az szőlőt ősszel mind megvette teljességgel az hideg, hogy igen kevés bor lón az kolozsvári határon való szőlőkben; búza is igen kevés az nagy szárazság miatt.

10 Octobris. Feküdt Kolozsváratt egy leány Király utcában holtelevenen; egy éjjel mind az pokolban, mind

az égben volt, s mindeneket meglátott, és azt is megmondotta, hogy esztendő aznapra halva fekszik ő maga, és reá vigyázzanak, ha ő igazat nem mondott; és ő maga apját is az pokolban látta, az ajtó megett, hogy pap volt és háromságos volt; az könyv is kezében volt, és beszélt övele, hogy háromságos ne legyen az leány. És azon napra, az melyre mondta, megholt az leány.

Eodem anno. Brassó, Fogaras és Szeben tájékán sás-kák járása.

1610

25 Martii. Az országgyűlésbe akarván menni az fejedelem Báthory Gábor, Besztercére, az urak pártot ütven, az pópás urak Szék városán¹³ meg akarták ölni az fejedelmet: a cancellarius Kendi István, Sennyey Pongrác, Kornis Boldizsár, Sarmasági Zsigmond s több sok urak. Kornis Györgyöt die 25 Martii levágták, Kornis Boldizsárt több urakkal Kővárba vivék fogva, Kendi István, Sennyey Pongrác, Sarmasági elszaladván, az tordai vén kamaraispánt, Kolozsvári János deákot az besztercei kapu előtt felakasztatá a fejedelem.

2-da Aprilis. Foglalták el Szamos-várát Kendi Istvántól; az oltárát mind elrontották, az ágyúból az árulókból egyet kilőttének.¹⁴

4-ta Aprilis. Foglalták el Lónát Kendi Istvántól.

Eodem die. Az fejedelem poroncsolatjából az kolozsváriak foglalák el Gyalut Sennyei Pongráctól.

6-ta Aprilis. Fogták meg Régeni Jánost, és minden marháját elvették.

Eodem die. Jöve Besztercéről Kolozsvárra Báthory Gábor fejedelem; az kolozsvári privilegium felett és szokás felett vendégelteté magát mind az míg Kolozsváratt lön, usque 12 Aprilis, mind az udvari néppel.

31 Maii. Jöve Báthory Gábor, az erdélyi fejedelem Kolozsvárra az ország népével, hogy Tesnádra [!] menjen az gyűlésbe az Mátyás király képe elébe az Palatinus¹⁵ György elébe, de semmit nem végeztek vala.

2 Junii. Mene el Kolozsvárról az fejedelem, Báthory Gábor.

2 Julii. Jöve meg Magyarországból Báthory Gábor.

Julii. Lón az Kornis Boldizsárnak az kolozsvári per-lengéknél fejevétele a fejedelem jelenvoltában, vasárna-pon.

5 Julii. Mene el az fejedelem, Báthory Gábor az Közép-kapun kirúgván magát az seregből, Monostor-kapun be, Hídutca-kapun ismét kiment.

11 Augusti. Jöve be Kolozsvárra az fejedelem, Báthory Gábor, hogy országos hadba indulna Magyarországba az Turzó György ellen; az Mátyás király akaratából lött volt az háborúság.

25 Augusti. Jöve meg Imrefi János Magyarországból az követségről, az békességtractálás dolga felől, kit meg is szerzett volt, melyért az fejedelem erősen haragudt reája.

Az havasalföldi és moldvai vajdák elszakadnak Erdélytől az német mellé. De az moldvaiak magokat gondolván, 25 Augusti jövének az fejedelemhez Kolozsvárra, azt fogván belé, hogy ők örömet eljöttek volna, de az havasalföldiek nem akarták elbocsátani.

28 Augusti. Békélteték öszve az urak az fejedelmet Imrefi Jánossal Kolozsvárt.

2-da Septembris. Felakaszták az kolozsvári piacon Kendi Istvánt.¹⁶

3 Septembris. Oszla el az tábor az szamosfalvi térről, ki-ki mind vármegyére táborba, hogy ha hertelen kelletnék, készen legyenek.

17 Novembris. Jöve Nádasdi Tamás Kolozsvárra, hogy az fejedelem hívatta; azelőtt penig soha nem volt Erdélyben az n[agyságos] úr.

29 Novembris. Ment el Kolozsvárról az fejedelem Fehérvárra.

Decemberben takarodék számtalan sok nép: hajdú, vármegye, Magyarországból Erdélybe az fejedelem, Báthory Gábor mellé, segítségre az moldvaiak ellen és az erdélyi áruló urak ellen.

17 Decembris. Az égen észak felől nagy tüzes hadi

seregek, jelek láttatnak estvétől fogva éjfeléig úgy, hogy még az földön is mind tűzvilág színe volt.

Eodem. Mentek az kolozsvári urak Szebenbe az gyűlésbe.

Decemberbe mene Báthory Gábor Szebenbe; az szebeni kapukot magyarok állották, és az szebeni urakat megfogatta az árultatás miatt; az több városok mind elpártoltak volt az fejedelemtől Kolozsváron kívül. Szebenben némely házakat rneg is dúltak volt, és az fejedelem is az szebeni tárházból az kéneset [!] elvötte volt, és minden fegyvereket elvették volt az szebenieknek, és az had népe osztozott vele.

Decemberben menének Havasalföldébe az erdélyi s magyarországi had, de meg nem várták az havasalföldiek, hanem mind szénát, szalmát, búzát, malmot elégettetett az havasalföldi vajda, és úgy állott elébb mind az egész alattavalójával.

1611

15 Januarii. Estve hat és hét órák között nagy villám-[!]ás és mennydörgés volt, szintén mint nyárban.

Martiusban jöve ki az had Havasalföldéből, hunnan az fejedelem ment Szebenbe.

21 Aprilis. Menének Szebenbe az gyűlésbe az kolozsvári urak.

30 Maii. Jöve Nagy András az ő hadával Kolozsvárra; májusban és júniusban jöve megint sok hajdú, török és tatár Báthory Gábor mellé segítségül az havasalföldi[ek] és moldvaiak ellen és Kendi István ellen.

2-da Junii. Mene az kolozsvári had el.

10 Junii. Jöve Sennyey Miklós az ő hadával.

23 Junii. Jöve vissza Nagy András az hajdúkkal, gyalog 23 zászlóval, az lovasok 21 zászlóval, kimenének Gyalu felé, hogy az fejedelemmel [!] megharagudtak volt.

15 Julii. Estvefelé oly rettenetes nagy zűrzavar és szél lön Kolozsvárat, hogy erős csűrököt, házfedeleket, kőkéményeket elrontott.

16 Julii. Verte meg az erdélyi hadat Radu vajda Brassó

mellett lengyel[ekkel] és kurtánokkal; veszett pedig több az erdélyi hadból háromezernél.¹⁷ Az fejedelem, Báthory Gábor szaladott Szebenbe mintegy kétezred magával. Nagy árultatás volt köztök, mert Brassóból adtak pénzt az segítségre Radu vajdának; ott veszett Imrefi János, az fejedelemnek főtanácsadója, Varkucs György is odaveszes több főnemes emberek is. Rác Györgyöt Brassóban Radu vajda négygé vágatá, és az fejét az falon kitéteté.

19 Julii. Jöve Kolozsvár alá nyargalni Magyarországból Sennyey Pongrács Rákóczi Lajos.

21 Julii. Megszállák Kolozsvárt az második¹⁸ király képe: Forgách Zsigmond, Sennyey György, Rákóczi Lajos több sok pápás urakkal; mind körös-körül hevertének az város[on] kívül, lőttek pedig az városba Kómál tetejéről, másfelől Házsongárdról, de az lövéssel semmi kárt nem tettek harmadnapig, hanem az Hóstátot, majorokat elégették, az búzában, szőlőkben nagy kárt tettek.

23 Julii. Tractált az király képe és az város az feladás felől az Híd-kapun való őrzőházban Zubor Györggyel.

25 Julii. Feladák az várost ilyen conditioval, hogy ők addig meg nem eskünnének, mígnem az egész országot meghódoltatják; ha valamiképpen megverettetnének is Báthory Gábortól, békével bocsátának őket az város mellett.

28 [Julii]. Mene el az tábor Gyulafehérvár felé.

10 Augusti. Eskevének meg az kolozsváriak második Mátyás királynak, ki is német nemzet volt.

13 Augusti. Jöve Szénási Mátyás vagy kétezred magával segítségére Báthory Gábornak.

31 Augusti. Jöve Nagy András Magyarországból igen nagy haddal, és Kolozsvárt környülvevé s harmadnapra meghódoltatá Báthory számára, s az Kolozs vármegyei nemesembereket is hadba hívá.

1 Septembris. Adák fel az várost Báthory számára, Nagy András kérésére.

2 Septembris. Ment el Nagy András hada Szeben felé; az hada volt az hóstátokban, majorokban, ő maga pedig benn Közép-kapunál, Pap István házánál; az búzában és szőlőben felette nagy tékozlást töttek.

3 Septembris. Kűlde az város négy polgárt Szebenbe

az fejedelemhez: Szörös Mátyást, Viczei Mátét, Kozma Istvánt, Szőlősi Péter deákot.

10 Szeptemberis. Jövének meg az polgárok Szebenből.

11 Szeptemberis. Lőn nagy eclipsis az holdban estve hora 8,9.

Harcolásképpen az szászok között égettek mind emberestől kastélyokat.

14 Szeptemberis. Verték fel Medgyest az hajdúk. Szebenből is kiűzték az város népét, csak az míves emberekben hagytak egynéhányat az városban.

16 Szeptemberis. Menének ismét az kolozsvári urak az fejedelemhez, Báthory Gáborhoz: Szakál András és Balási Bálint az magyar natió, ötves Filstich Péter s Varga György az szász natió, hogy az fejedelmet megbékéltessék, mert az városra igen felette megharagudt volt, hogy Forgách Zsigmondnak meghódoltak volt; vittek penig sok szép drága ajándékokot az fejedelemnek. Forgách Zsigmond, Radu vajda elment Báthory Gábor elől Havasalföldén által.

30 Szeptemberis. Jövének meg az kolozsvári urak az fejedelemtől.

1 Octobris. Hozá Nagy András Szilvási Boldizsárt fogva Kolozsvárra.

2 Octobris. Érkezik az dereka az hajdúságnak s az tárookban is.

Eodem. Vivék el Szilvási Boldizsárt fogva.

Eodem. Medgyest felveré az fejedelem népe törökkel. Brassó számkivettetik az országból.

Nagy András Sennyey Miklósnak fejét véteté Magyarországnak.¹⁹

16 Octobris. Végződék az gyűlés erősen megróván mind az városokat, mind penig az nemeseket hadiköltségre.

19 Octobris. Hozának zászlókat, kit Forgách Zsigmondtól nyertek. Forgách penig Moldvára ment által, vágatván utat az Fekete-erdőn által.

20 Octobris. Hozának Kolozsvárra az Forgách gyalogjában 600[-at], kiket az óvári kalastromba tőnek.

21 Octobris. Az jovát hozzá esketé az fejedelem; az többit: az oroszokat, oláhokat, tótokot küldé ismét Sze-

benbe az székelyekkel; onnét vittek az török császárnak ajándékba kétszáznál többet.

22 Octobris. Mene el az fejedelem az Körös felé, ki Magyarországra minden hadával, Váradra békesség szerzeni.

1612

8-va Januarii. Lövének örömet az kolozsvári piacon, az békességéért hozván.

10 Januarii. Jöve az székelység vissza Magyarországról.

29 Januarii: Jöve az fejedelem Váradról vissza Kolozsvárra.

5 Februarii. Gyűlés lön Kolozsváratt. Szilvási Boldizsárt elbocsáták.

8 Februarii. Mene el az fejedelem Szeben felé Kolozsvárról. Februariusban indula az fejedelem Brassó alá.

17 Februarii. Lőttetett az fejedelem egy brassai embert az ágyúból ki. Szebenben is egyet az toronyból levetettek.

12 Maii. Menének Szebenbe gyűlésbe, Brassó felől.

27 Maii. Jövének meg az urak Szebenből.

31 Maii. Menének ismét Szebenbe az urak, onnan mentenek Brassó kérti Kőhalomba, de hejába, mert könnyű válasszal eresztették őket.

4 Augusti. Nagy égi csuda lőtt az égen északra, egész éjjel.

15 Augusti. Botfalvi kastély alatt lőtték meg Némethi Gergelyt.

28 Augusti. Nagy égi csudák löttek az egész éjjel, északra.

Eodem. Géczi András az török császárhoz küldé az fejedelem, és az török császárnak elárulá Géczi az fejedelmet, és az császár erősen megharagv[é]k az fejedelmre; Géczi András pedig Brassóba mene. Feketehalmot megvette volt az Báthory Gábor népe, de az brassaiak ismét visszavev[é]k, és igen megverék az fejedelem népét.

4 Septembris. Holt meg az Némethi Gergely az Székelyföldin, Dersben.

12 Septembris. Temeték szép oratiókkal Benedekiben, az fejedelem is sok urakkal ott levén.

Nagy Andrást az árultatásban újólag megkapák; Gyulafehérvárnál megölé Báthory Gábor maga.

16 Octobris. Veré meg az fejedelem népe az brassai hadat.²⁰ Fejér Mihály odavesze, az ki előljárójuk és fejek volt az brassóiaknak; ez mellett több brassai urak is. Géczy András elszalada, Brassóba mene. Bedő Istvánt harmadszor megfogák, és Szebenben gyűlés lött, s az fejét elüték törvény szerént; harmadnapig hevert az teste az szebeni piacon.

Akkor Bethlen Gábort számkivetésre ítélek az ország gyűlésében, mivel elszökött vala az törökök közé.

1613

11 Februarii. Menének az erdélyi urak követségbe az második Mátyás királyhoz szép, drága ajándékokkal: Gelylén Imre, Kamuthi Farkas, Kassai István deák.

28 Aprilis. Jövének meg az követek.

Eodem. Menének az kolozsvári urak Szebenbe az gyűlésre.²¹

18 Julii. Éjjeli tíz órakor napkeletig nagy égi csudák voltának; mind virradtig harcoltak.

Szeptemberben jöve Bethlen Gábor az Szkender basával, számtalan sok törökkel, Báthory Gábor fejedelemre. Brassó felől penig hozák az brassaiak, magyarok is, [a] két oláh vajdát sok tatárral s oláhokkal.

2 Octobris. Visszaszálla az Báthory tábora Kolozsvárnál Hója alá Bethlen Gábor elől; az tatár penig mind nyomokban volt az táborig, meg is csatáztak az magyarokkal.

3 Octobris. Éjjel az Báthory Gábor tábora, az ki hova látott menni, mind eloszla; az fejedelem ő maga Váradra ment.

9 Octobris. Szálla az török tábor az Keresztesmezejére; azon éjjel jöve Váraljai Jakab deák Kolozsvár kérni.

11 Octobris. Menének az kolozsvári urak Bethlen Gáborhoz az Keresztesmezejére.

13. Jövének meg az kolozsvári urak Bethlen Gábortól.

Eodem. Jövének az brassai urak is – Benkner János – be Kolozsvárra.

15 Octobris. Jöve be Bethlen Gábor Kolozsvárba egy basával; Bethlen Gábor szálla Seres Istvánhoz, az basa pedig Jónás deákhhoz.

17 Octobris. Jövének mind az több városokból való száz urak.

23 Octobris. Választák Bethlen Gábort fejedelemségre Kolozsvárott.²²

24 Octobris. Mene vissza az török tábor Temesvár felé.

27 Octobris. Szilasi János Báthory Gábort az több urak akaratából kicsalák [!] Váradból. Szilasi János és Ladányi Gergely megölék Báthory Gábort az Peczek [!] vizénél, Várad mellett, rút mordállyal, mezítelen hagyván; az testet vivék Ecsedbe.

28. Esküvék meg Bethlen Gábor Kolozsvárott az országnak.

10 Novembris. Egész éjjel nagy vér fogta vala be az eget napkelet, dél és észak felől.

13 Novembris. Küldé az ország Kassai Istvánt, Sarmasági Zsigmondot, Benkner Jánost, brassai[t] követséggen az német császárhoz frigy kötni.

15 Novembris. Hozák meg Bethlen Gábor feleségit Magyarországból Kolozsvárra.

19. Indula Kolozsvárról Bethlen Gábor fejedelem Szeben felé.

Ezen esztendőben felette kevés és keserű bor lött; szabad volt az szőlőjét minden embernek házához vinni, az sok pogányság miatt az dézmát ki-ki mint [!] lelkeismereti szerént vitte az dézmára, az Kispiacra.

1614

Felette igen nagy, hosszú, erős havú tél lön. Lippát nem adták volt meg Bethlen Gábornak, mikor az pogánysággal bejött volt Erdélyre; azután osztán, mikor az pogányság elment volt, kérette Bethlen Gábor Lippát, de megtréfálták volt a fejedelem népét.

12 Februarii. Lött nagy földindulás Váradon.

23 Februarii. Jöve Bocskai Miklós az gyűlésre.²³

Eodem. Hirdetének Segesvárra terminust, de az segesváriak semmiképpen meg nem engedék, hanem Medgyesre kellett vinni az gyűlést; az gyűlésnek előtte eresztette ismét Bethlen Gábor Szebent az szászok kezébe; az Farkast²⁴ is visszavitték Fehérvárra; Forgách, Dóczi András Nagybányát, Husztot, Kővárat az német császár számára foglalák.

4 Martii. Jövének meg az német császártól az erdélyi követek: Kassai István deák, Kolozs vármegyebeli director és brassai Benkner János.

Géczi András meghala Fogarasban fogságban, az Baling²⁵ János kapitánysága alatt, Bethlen Gábor fejedelemsége alatt.

Eodem. Medgyesen az gyűlés alatt az fejedelem udvarnepe Szilasit és Ladányit koncról koncra vagdalák.

10 Martii. Jövének meg Medgyesről az gyűlésből.

14 Aprilis. Jövének követek az német császártól az fejedelemhez: Daróczi Ferenc, egy német úr, az Lassota.

3 Maii. Jöve Bethlen Gábor fejedelem Kolozsvárra az római császár követivel együtt az ország gyűlésére.²⁶

15 Maii. Oszla el az ország gyűlése Kolozsvárról; az fejedelem ő maga is aznap mene el.

Augustusban jöve az Szkender basa az medgyesi gyűlésbe.

21 Septembris. Jöve ismét az német császártól követ az erdélyi fejedelemhez, Bethlen Gáborhoz Gyulafehérvárra.

Ősszel osztán megadák Lippát az fejedelemnek; az rácokat kiküldék az várból, a töröknek ígérték volt az várat, az török el is jött volt immár foglalnia, az tatár Cselebi; az mely nap immár az várat kezekbe akarták eresztetni, azon éjjel jutott az török császár levele, hogy az törökök mindjárt visszatérjenek.

1615

14 Martii. Menének az erdélyi követek az felső pártra, az német császárhoz: az szebeni Régeni János, az segesvári polgármester, az cancellarius Péchi Simon.

2, 5 Maii. Esmég újólag elvevé az hideg az szőlőket.

15 Maii. Az alsó hegyeket az hideg éppen mind elvevé; még az gyümölcsben is tön kárt.

20 Junii. Jövének meg az követek az felső pártról; az felső pártról való követek²⁷ is velek együtt jövének le, úgymint Daróczi Ferenc magyar úr, az Lassota német úr Kolozsvárra az gyűlésre.

1616

Az cserebogár rettenetes nagy kárt tön az szőlőkben, hogy az ember nem győzte szedni, másfelől meg kétannyi volt rajta, annyira, hogy sok helyen semmit nem hagyott.

Áprilisban lön ország gyűlése,²⁸ holott egész országu az végezék, hogy Lippát a török kezébe adják.

Májusban Gyulafehérvárhoz gyüle az ország népe táborba, hogy az lippaiak nem akarták török kézbe adni az várat.

13 Maii. Az hideg elvvé az kolozsvári szőlőhegyeket.

14 Junii. Adta meg Lippát az töröknek az fejedelem.

Eodem anno. Török István Moldvában megveré az lengyeleket.

2 Novembris. Török István az Gombos András hadát megveré Désnél csak kevesedmagával,²⁹ az áruló urakban fogák meg az harcon Sarmasági Zsigmondot.

22 Novembris. Hozák Sarmasági Zsigmondot Kolozsvárra, fogva, az városházához, de azután tarták az Elek Márton házánál, onnét vitték ismét Szamosújvárba.

3 Decembris. Mene Bethlen Gábor fejedelem mind az ország népével Magyarország felé az áruló urak után, holott Váradon békességre vivék az dolgot. Januáriusban visszajöve az ország népe.

1617

Mene Bethlen Gábor az ország népével Moldvába az török mellé segítségül az lengyelek ellen, holott minden vérontás nélkül megbékélteté Bethlen Gábor ökök.³⁰

Eodem anno. Elég bor lön mindenütt.

1618

Debrecenben³¹ láttaték napkelet felé az égen egy nagy üstökös csillag nagy sokáig.

Eodem anno. Mind az egész országban kevés bor lőn.

1619

20 Februarii. Mene urunk őnagysága Bethlen Gábor Magyarországra az ország népével, Dóczi Andrásához.

17 Martii. Jöve meg Kolozsvárra urunk őnagysága.

22 Martii. Ment el Kolozsvárról.

16 Maii. Az hideg elveve mind szőlőt s gyümölcsöt mind egész Désig, hanem az bor-földén, az szászok között maradott meg; úgyannyira elvötte az kolozsvári határon, monostorin, fenesin, hogy igen kevés maradott.

3 Septembris. Mene urunk őnagysága Magyarországra az erdélyi haddal, az csehek és magyarországi urak hívásából, holott mind egész Pozsonyig hozzája hódoltatta őfelsége, és Pozsony városát ostrommal vötte meg.

25. Küldé őfelsége Dóczi Andrást, az szatmári kapitányt fogva, kit is vi[vé]nek Fogaras várába Kemény Boldizsár kapitányságában; hagyta vala penig az öccsét, Bethlen István őnagyságát gubernátornak Erdélyben.

7 Novembris. Volt harcok az Dampierre hadával, melyet Isten segítségéből az csehekkal együtt megverének az fejedelemmel.

22 Novembris. Homonnai György az lengyelekkel megveré az Rákóczi György hadát, holott mind maga jószágában, mind pedig egyebütt szörnyű nagy kárt tött mind égetéssel, mind pedig vérontással; ő maga ismét visszament Lengyelországba jó nyereséggel.

1620

Januáriusban és februáriusban jövének vissza az erdélyiek az hadból, urunk őfelsége visszajövének Kassára.

5 Martii. Hozák Dóczi Andrást Fogarasból halva Kolozsváron által Bács felé, az város népe kikésérvén.

8 Julii. Magyar utcában hat ház ége meg belől az városban.

25 Augusti. Bethlen Gábor öfelségét, az erdélyi fejedelmet tevék Magyarországnak királyának, mely hírt hozának meg Kolozsvárra 1 Septembris, és aznap szép prédikációt tőnek, és 2-da Septembris örömet is lövének.

8-va Novembris. Földindulás lön Kolozsvárat délután három órakorban.

9 Decembris. Az hold teljességgel elveszté az fényét estve nyolc óra előtt, úgyannyéra, hogy délután négy órától fogva tartott nyolc óráig, és egy egész óráig volt teljességgel elborítva az hold, hogy teljességgel semmi fénye nem volt.

Az bornak ejtele járt tíz pénzen s tizenkettőn is. Az búzának vékája penig dénár 8, dénár 10, és dénár 12 az szépi.

1621

17 Aprilis. Híd utcában hat ház ége meg, mely tűz Eötves Bartos házából indultatott el éjfélt után két órakor.

Pozsonyt nagyszombaton az németek ismét visszavévék Bethlen Gábortól, mivelhogy az magyar urak, úgymint Széchy György, az cancellarius Péchi Simon és több urak elárulták volt az királyt.

Júniusban mene ki ismét az király segítségére az erdélyi had.

24 Junii, úgymint Keresztelő Sz[ent] János napján holt meg az híres, neves, nemzetes, becsületes kolozsvári bíró, Gellyén Imre uram, alias Bogner, szász natió, mely becsületes uramnak az temetésén az nagyságos Bethlen István uram, az akkori gubernátor is ott volt; és temették az nagy templomba, ahol mind az két natió való főpapok prédikációt tőtenek, melynek az temetése lön die 26 Junii, és élt az felesége után kilenc hétig és három nap; életének napjai penig voltának hatvanhárom esztendő; viselte az kolozsvári bíróságot 14 esztendeig sok háborúságos időkbén, az ki az maga jóvát is nem szánta az szerelmes hazája mellett, csak hogy az ellenségnek haragját

szállíthassa és csendesíthesse. Ez ilyen nagy birodalmú ember magtalan holt meg.

8 Julii. Hozák az cancellarius Péchi Simont fogva Kolozsvárra, és vivék Kolozsvárról Szamosújvárra fogva,³² mikor volt Greb András újvári kapitány.

Gróf Dampierre-t megölik, az ki az németek előljárója volt.

10 Julii. Buquoi is elveszett. Ugyan ez is német kapitány volt.

21 Julii. Bethlen Gábor őfelsége az egész német tábornot megverte, és minden sáncokat megvette, éléseket, hajósokot [!], ágyúkat, puskaporokat és mindenféle lövészszámokat elnyerte Isten segítségével Bodolinnál.³³

Eodem anno. Az török császár az lengyel királlyal megvívának, az hol az török császár győzedelmes lön és nagy kárt tön Lengyelországban; és az lengyelek tributot adtak az török császárnak azután esztendőről esztendőre, és bizonyos úri személyek is zálogul az töröknél voltak. Novemberben az tatároknak egynéhány ezer Erdélyben általjöve Brassónál és Fogarasnál, Szebennél, Szászsebesnél; elkésérék Déva felé az székelyek és vármegyebeliék, de semmi kárt nem töttek; az kik Lengyelországból jövének ki, az erdőkön menének haza, mivelhogy Moldvában, Lengyelországban és Havasalföldében nagy szükség volt és drágaság. Az ország népe Kolozsvárott és Kolozsvár körül volt az tatárok ellen.

19 Novembris. Délután Szén utcában három ház ége meg az prédikáció alatt, vasárnapon.

26 Novembris. Az tatárok murzája Kolozsvárra jöve, az hol az gubernátor is Kolozsvárt volt akkor.

1622

1 Januarii. Békéllettek meg Bethlen Gábor őfelsége Ferdinánd császárral, az hol az Bethlen Gábor őfelsége birodalmát tették az Frátáig.³⁴

22, 23, 24 Januarii. Hozának sok bányász-, aranyásó legényeket, többet ötszáznál, feleségek, gyermekekkel egyetemben Körmöc és az több bányákból, onnét felül,

de nem jóakaratok szerint, hanem mind válogatva, írva voltak, kiket Bethlen Gábor öfelsége küldte Erdélybe; pénzverők is voltak köztük; kételenség alatt kellett eljőniük.³⁵

18 Januarii. Holt meg Bethlen Istvánné – ki az erdélyi gubernátorné volt – Csáky Krisztina asszony, melynek az testét hozák Kolozsvárra 7-ma Februarii, és szállottak vala az Közép utcában kívül, az Pap István házához, ahol szörnyű hideg vala akkor abban az üdőben, és az udvaron szép prédikációt tőnek; az város népe is mind jelen volt.

8 Februarii. Vivék el az testet, és az város népe is kíséré egy falkáig, és vitték temetni [a] Gyulafehérvár mellett levő Karakóba, Erdélybe.

21, 22 Februarii. Felette igen hordák az búzát Erdélyből Magyarországra, Havasalföld- és Moldvába, elanynyira, hogy Erdélyben 8 dénár, 10 pénzen járt, szép búza ottan csak hertelen 20 és 25 pénzre mene, még 32-re is.

3 Martii. Hozának ismét újólág új keresztyéneket.³⁶

4 Martii. Holt meg az boldog emlékezetű tudós, bölcs és istenfélő Paulus Göcs, ki is kolozsvári plébánus volt húsz esztendeig; holt pedig meg ötvenkét esztendőskorában, kit temetnek el nagy tisztességgel. Ez pedig az ember oly igazságszerető volt és bálványgyűlölő, hogy az bálványt Kolozsvárból kitisztítá Thoroczkai Mátéval, ki akkor kolozsvári püspök volt; az város népével arccal az kalastromra menének, és elronták az klastromot és az bálványt; az papokat Híd-kapun kikísérék az ezerhatszázhárom esztendőben, még meg is öltek vala egyet az klastromban az paterekben.³⁷

8 Martii. Estvefelé nagy villám[l]ás, mennydörgés lőn, holott még mindenütt sok hó volt az mezőn.

15 Martii. Választák városul Valentinus Radecius uramot plébánusságra, ki ugyanakkor püspökséget is viselt, az mikor plébánusságra választották az Paulus Göcs plébánus helyébe. Ez az Valentinus Radecius német nemzet vala, és mikor Göcs Pál uram Lengyelországban bujdosnék az németek előtt, az mikor az Farkas utcai klastromot elrontotta volt, akkor ismerkedett volt meg vele, az Valentinus Radecius urammal. Az mikor hazajött volna Paulus Göcs uram, nagy dicséretet tőn felőle az városnak,

azután érte küldenek, és ide Kolozsvárra hozzák, ki az fejedelem előtt is kedves vala az ő deákságáért, jóllehet nem az ő religióján volt, de igen ékesen szólott deákul.

6 Maii. Jöve Bethlen Gábor öfelsége Magyarországból Kolozsvárra mind feleségestől, és szálla Gellyén Imre házához, az felesége pedig az Stenczel András házához, szintén mellette.

13 Maii. Meghala Kolozsvárott Bethlen Gáborné öfelsége: Károlyi Zsuzsanna.

24 Maii. Vivék el Kolozsvárról Gyulafehérvárra temetni.

1 Julii. Volt temetése Gyulafehérvárt estve 4 et 5 órakorba.

Augustusban kezdeték igen szörnyű hertelen való pestis; minekelőtte kezdeték, az mennykő elsőbben esék az Tordai sutcai kis ajtón alol az város kőfalára az kis erkélybe, az hun egy darab leszakada benne; másodsor üté az Torda utcában az kús ajtón való tornyot; harmadszor esmég az rabok tornyát üté, mely ugyan meg is gyúla hamar tőle. Ez az pestisnek jelensége volt, mely pestisben egynéhány főemberek és lelkipásztorok halának meg.

10 Augusti. Hala meg az jámbor tisztviselő Csanádi János, kin elsőbben kezdeték az pestis.

1 Septembris. Hala meg az jámbor polgár Radnóthi Miklós.

7 Octobris. Hala meg amaz igaz, jámbor, istenfélő kereszttyén, hangos trombitaszavú prédikátor, az magyaroké, Gyárfás uram, kinek nagy messze földön mása nem volt az ő szavára. Ez pedig csak kicsiny ember vala.

14 Novembris. Hala meg amaz igaz, jámbor, istenfélő Stenczel János uram, polgár ember szász natió, az ki az eklézsiája szerető ember vala.

2-da Decembris. Holt meg az jámbor, istenfélő kereszttyén, szász prédikátor Joannes Broserus Jadensis,³⁸ az ki az városnak 24 esztendeig prédikállott sok nyomorúságokban és ellenség között, orozva is, mert akkor az németek regnáltak rajtunk, és az templomunkat is elvették vala az pápisták. Mely pestisben sokszor napjában volt 125 halott is, és még több is. Az 1623. esztendőben is Januariusban grassált, és nyárban, ugyanakkor is sok ember holt meg ebben az esztendőben az pestis miatt.

28 Decembris. Holt meg az kálvinisták esperestek Kolozsvárott, kit is tartának egy hétig, és temeték nagy pompával az óvárbeli klastromba 4 Januarii, kinek vala neve Gyöngyösi András, igen dali ember, az ki azon ügyekezett, hogy az piacon való templomot nyerhesse meg az fejedelemtől, de az Isten nem engedte azt meg neki, mert nem járt az Isten parancsolatjában, hogy az másét hamisan ne kívánja.

1623

20 és 21 Junii. Celebrált Bethlen István önagyága menyegzőt, és vötte akkor házastársul Károlyi Krisztina asszonyt, ki annak előtte Rhédey Ferencné volt, mely Rhédey Ferenc volt váradi kapitány. Akkor az üdőben elfogta volt Rákóczi György hada,³⁹ és ugyanott való fogságában megholt, és annak utána elbocsátotta Rákóczi György az holttestet Felek⁴⁰ várából. Ugyanoda vitték volt fogságba is.

19 Augusti. Hala meg az jámbor, istenfélő keresztyén, ekléziát építő és azonkívül is igazságszerető Ötves András, az ki egynéhány esztendeig bíróságot viselt nagy nyomorúságokban és veszedelmes időkben, az ki nem engedett az nemességnek minden kicsiny dologban.

21 Augusti. Mene ismét ki Bethlen Gábor őfelsége Magyarországra minden hadával Ferdinánd császár ellen, az hol ismét győzedelmes volt őfelsége Ferdinánd ellen.

1624

19 Junii. Jöve urunk őfelsége vissza Magyarországról.
18 Augusti. Éjjel az mennykő üte az perengér te-tejébe.

1625

21 Februarii. Jöve követségen az második Ferdinándus császártól Sennyey István, Sennyey Pongrác fia, mely Sennyey István akkor német császár cancelláriusa vala,

és szálla az Crauzjar Antal⁴¹ házához, és akkor temette el az anyját is Kolozsmonostorra nagy ceremóniával, számtalan sok gyertyagyújtással, Sennyey Pongrácnét, Dóczi Anna asszonyt.

Májusban az hideg kárt tón az szőlőkben.

Eodem anno. Nagy hertelen való drágaság lón az pénz miatt, maga mindenféle gabona, barom elég volt, de az Bethlen Gábor pénzt nem szerették; végre ugyan el is veszték mind az ötpénzes garast és aprópénzt is, mind napról napra nevedett szintén, hogymint az fű hogy nő; osztán koronás pénzt veretett, ötpénzest és aprópénzt is; és az előbbeli pénzt szintén karácsony estin elveszték, hogy olyan szűk lón az pénz, hogy az elvetett⁴² garast másfél pénzben és egy pénzben is eleget váltották, aprópénzt pedig négyet is, ötöt is.

1626

Hozának Bethlen Gábornak öfelségének egy német leányt feleségül, Catharinát, Schwartzenberg nemzetségből, Berlin városából, Felső-Szléziából.⁴³

1627

8 Junii. úgymint Medárdus napján szörnyű mennydörgés, villám[l]ás lón, annyira, hogy egynéhány házakot üte meg; ez Toronyt is megütötte vala, és egy koldust is ütött vala agyon.

14 Junii. Hozák az gubernátor Bethlen István fiának feleségül az Rákóczi György⁴⁴ leányát (iffiú Bethlen Istvánnak).

25 Augusti. Az mennykő az szabók tornyában az puskaport meg találta volt ütni, úgymint 12 tonna port, és az tornyot mind földig elhányta vala az puskapor. Ugyanazon esztendőben hozzákezdenek az toronyépítéshez.

Eodem anno. Szörnyen elrothada az szőlő, úgyhogy mind megéreztek az borán, és ugyan temérdek volt az bor is miatta, de jó bor lött azért.

29 Novembris. Vétette fejit Bethlen Gábor az Bonczi-

dai János feleségének Kolozsváratt, ország végzése szerint, ez okáért, hogy három leánymagzatját megölte; még azt mondotta, ha képes volna, ezer leánya lenne is, mind megölné őket.

1628

Szörnyű sok himlős gyermekek voltak és öreg emberek is, és mind gyermekek s mind iffiú legények sokan holtának meg az himlőben.

27 Junii. Ütötte meg az mennykő az mészárosok tornyát, éppen az nagy erős boltáson⁴⁵ átment, és az kapu levelének az sorkánál az földbe. Az búzát sok helyeken az hideg virágában megvette, hogy semmi szeme nem volt, és sok helyen az lábán hagyták, meg nem aratták; a szőlő sem érheték meg, felette keserű bor lőtt azon esztendőben.

5 Septembris. Holt meg az boldog emlékezetű Radnóthi István, bíróságában, az ki egynéhány esztendeig viselte az bíróságot Kolozsváratt, az ki mikor Kolozsvárra jött, csak szegény legény, mendiká[n]s volt.

2 Octobris. Foglalák el az kálvenisták az felső Appellatiumot az fejedelem akaratából az szászok számára, az kinek harminc ablaka vala; azt pedig foglalták el az cementes Filstich Péter, szász natión és Kassai István (fejedelem tanácsosa volt mind az kettő, Kolozsváratt lakoztak), magyar natión, és az ő tanácsolásokból addig futották az fejedelmet, mígnem meg kellett engedni.

18 Novembris. Csinálák az grádicsát fel, az hun az ácsok mikor az falba akarták csinálni az grádicsnak gerendáskáit [!], az ácsokból mind állásostul három leszakada, úgyhogy kevés héjja volt, hogy egyik meg nem holt beléje.

3 Decembris. Prédikállott először az Appellatiumban az szászoknak amaz hütitagadó Adamus Gitschner, híd-elvi fiú, az ki igazi hütit megtagadá és kálvenistává lön, mindeneknek csúfjává tevé magát érette.

Felette keserű bor lőtt, hogy alig ihatta meg az ember; két hétig is alig árulhatott az ember némely bort ki senkinek.

1629

8 Februarii. Éjjel 9 óra tájban egy hasadás lön, annyira, hogy azt tudták az emberek, hogy tűz esett alá az égből, olyan nagy világosság volt.

22 Februarii. Vivék Kamuthi Balázst Kolozsváron által Bácsból Kolozsmonostorra temetni az papok keresztel és gyertya világnál, kinek halála lött az 1629 szeptemberben,⁴⁶ Drág nevű faluban, kit is kevés ember szeretett, és kevés ember mondott jót utána az ő kegyetlenségéért, ki fejedelem tanácsosa volt és Doboka vármegyének ispánja.

28 Martii. Hora 7 estve holt meg az cementes Filstich Péter kálvenista ember, az ki Bethlen Gábor fejedelemnek kedves embere vala, az kit az szegény ember és még jórendű emberek is [szidalmaztak] az rossz pénz miatt, mely pénz miatt sok emberek nagy kárt vallanak, mely pénz felől ő tanácsolta az fejedelmet, hogy fél garasba váltsák be az fejedelem számára, ahol az fejedelem Bethlen Gábor három pénzben rendelte volt maga. Oly hertelen esett penig halála, hogy senki nem hitte volna, mert aznap egynéhány nemesemberekkel volt végezése és mulatása. Lött penig temetése 1-ma die mensis Aprilis, az háznál prédikállának németül, az temetőben magyarul.

16 Novembris. Holt meg az erdélyi fejedelem, az felséges Bethlen Gábor,⁴⁷ az ki egynéhány esztendeig hadakozék az német császár ellen, az második Ferdinánd császár ellen, és mindenkor győzedelmes volt; az töröknél penig felette nagy hitele volt, annyira, hogy mikor szükség kívánta, az végvárakba izent az törököknek, nem mertek egyebet benne cselekednie, oly nagy autoritást adott volt az török császár nekie.

1630

20 Januarii. Temeték el Gyulafehérváratt az felséges Bethlen Gábort nagy pompával, és választók⁴⁸ fejedelemségre az feleségét, Catharinát, brande[n]burgi fejedelem-

asszonyt Schwartzenberg nemzetségéből, Felső-Szléziából, Berlin városból valót.

Bethlen Istvánt pedig, Bethlen Gábornak az öccsét hagyják mellette gubernátornak, az országban gondviselőnek.

19 Februarii. Jövének az német császár követei az fejedelemasszonyhoz, úgymint Prini Gábor,⁴⁹ Bakos István és két szürke barát; szállának az Zeller Mártonné házához és az Márton deákhoz, az lábosházhoz.

16 Junii. Az szentegyház tornyában mikor halottnak harangoztak, az harangozásokor az mennykő az toronyba esett az plébániaház felől, és az legényekben hármat is sértett meg úgyannyira, hogy kettei mindjárt szörnyű halált holt.

20 Septembris. Jöve az táborral Bethlen István Kolozsvárra, az tábor szálla Szamosfalván alól.⁵⁰

28 Septembris. Vevék le az fejedelemséget Bethlen Gábornéról, Catharináról, az brande[n]burgiai fejedelemasszonyról így, hogy maga jóakarátja szerint tőtte le.

Eodem die. Választák az órában mindjárt fejedelemségre az Bethlen Gábor öccsét, Bethlen Istvánt, az ki annak előtte Erdélyországának gubernátora vala.

30 Septembris. Mene el Bethlen Gáborné Kolozsvárról Fogarasba lakóul, minthogy az ura, Bethlen Gábor testamentumban neki hagyta volt minden tartományával ilyen conditióval, hogy ha az nemes ország vissza akarja Fogarast váltani Bethlen Gábornétól, tehát az nemes ország Bethlen Gábornének Brande[n]burgi Catharinának 300 000 ezer [!] forintot tegyen le, azután az országnak Fogarast kezébe bocsátja Bethlen Gáborné. Munkácsot azonképpen hagyta volt testamentumban 500 000 forintban; azt is ha ki akarják váltani, tehát Bethlen Gábornének letegyék az megnevezett 500 000 forintot.

2 Octobris. Szálla az tábor⁵¹ szintén az Hóstát végébe, az hun az vargák malma vagyon; az vargák malmát és puskapormalmokot mind elpusztíták, azonképpen itt az város körül való falukon nagy kóborlást, dúlást mívelének, hogy semmi ellenség nagyobbat nem cselekedhetett volna rabláson kívül; az hun az vargák [malmok] és pus-

kapormalmok pogány ellenségtől megmaradóit, az ország népe elpusztítja.

Eodem die. Eskevék meg az országnak Bethlen István az nagy templomban.

25 Octobris. Oszla el az tábor, az ország népe, ki-ki mind haza. Ez az ország népe penig gyült vala Rákóczi György ellen, mert az Bethlen István fia, ugyan Bethlen István, az váradi kapitány, és az öreg Bethlen István veje, Zólyomy Dávid Rákóczi Györgyhöz pártoltak volt; Rákóczi Györgyöt hívták volt fejedelemségre, melyen Rákóczi Györgynél mind Bethlen Istvánnak és több n[agyságos] uraknak hűtlevelek nála voltak. Rákóczinak penig Váradot, Jenőt és több erősségeket kezébe bocsátottak vala. Iffiú Bethlen István, az váradi kapitány és Zólyomy Dávid, az öreg Bethlen Istvánnak veje, az hol Rákóczi el is jött vala egynéhány század magával, Bethlen István fejedelemmel szemben lőnek Zsomboron, de semmit nem végezének, hanem frigyet kötének egymással,⁹² hogy azalatt mind maga Bethlen István, mind penig az ország gondolkodjék felőle, kit válasszanak újolag fejedelemmé.

29 Octobris. Jöve Kolozsvárra német császártól Sennyey Sándor, és szálla Seres István házához.

1 Novembris. Küldék az erdélyi urak Haller Istvánt az német császárhoz.

3 Novembris. Mene az Sennyey Sándor Kolozsvárról vissza.

26 Novembris. Gyült vala az nemes ország Segesvárra, és ott Bethlen István az ország előtt esmég letevé az fejedelemséget, mivelhogy az országnak kárát és veszedelmét nem akarta, mivelhogy Rákóczi György nem akarta az országot neki engedni, minthogy Bethlen Gábor még életében Rákóczi Györgynek testamentumozta volt; Bethlen István is, az öregbik Bethlen István fia, és az veje is, Zólyomy Dávid Rákóczi Györgyhöz kapcsolták vala magokat az atyjok ellen, minthogy minekelőtte Bethlen Istvánt, az gubernátort fejedelemmé választották volt, már annak előtte hütöt adtak volt Rákóczi Györgynek; még az gubernátor ő maga is hütit adta volt, de az pápistás urak majd ugyan erővel nagy hertelen fejedelemmé te-

vék Bethlen Istvánt, az gubernátort Kolozsvárt, 2 Octobris.

26 Novembris. Választák fejedelemmé Rákóczi Györgyöt Segesváratt,⁵³ jelen nem létében, hanem akkor Rákóczi Váradon volt.

7 Decembris. Vivék meg az követséget Rákóczi Györgynek Dániel Mihály és Mikó Ferenc erdélyi urak.⁵⁴

20 Decembris. Jöve Kolozsvárra Rákóczi György őnagysága, az hun az város nagy solennitással fogadá be az városba mind énekléssel, mind penig tarack-, szakállaslövésekkel annyéra, hogy éjfélt után egész két óráig lóttének az tarackokból az piacon; az fejedelem penig az városnak azért az puskaporért, az kit itt ellótték, huszonöt mázsa port adott Váradon, hogy az város hozassa el Váradról, és valami rezet is adott ugyanott Váradon.

Ezalatt, míg Rákóczi György ide bejött Erdélybe az fejedelemségre, addig odaki Zólyomy Dávid a Tisza mellett az palatinus Eszterházy Miklós népével, mély az is az erdélyi fejedelemséget kereste volna az erdélyi áruló urak tanácslásokból, az pápista urak nyughatatlanságok miatt csatázott, ahol Zólyomy Dávidon lövés is esett, és az mint értetem volt, az Tiszába mintegy háromezren az jég alá vesztek, hogy megfogták volt és sokat le is vágtak volt berniek az Eszterházy népében.

21 Decembris. Mene el Rákóczi György őnagysága Kolozsvárról Fehérvárra az fejedelemségre, az iffiú Bethlen István és Kékedi Zsigmond vele lévén.

23 Decembris. Erdélyi fejedelemségre választatik az mű kegyelmes urunk, Rákóczi György őnagysága, és nagy solennitással székbe ültették.⁵⁵

1631

22 Januarii. Jöve Rákóczi György fejedelem Kolozsvárra az udvarnépével, az ország hadát másfelé ereszté ki Magyarországba az palatinus ellen, úgymint az Eszterházy Miklós ellen.

25 Januarii. Mene el őnagysága az Híd-kapun ki.

2 Februarii. Éjjel nagy hertelen megindula az szörnyű temérdek jég, és az Szamoson való óhidat, az Tyúk utcá-

nak az végiben aki volt, elvitte nagyobb részét; az Kómál alatt való pallót azonképpen elvitte. Olyan szörnyű temérdek jég volt, hogy közel kétszáznyi is volt sok helyen, annyira, hogy nagy károkat tött; az szentgyörgyhegyi pallót is elvitte volt, melyet csak annak előtte való esztendőben csináltak volt; az fenesi és az monostori pallókat is elvitte akkor.

Eodem anno. Felette száraz nyár jára, úgyhogy sok helyeken semmi búza nem lőtt az nagy szárazság miatt, szénát is szükön csináltak sok helyen.

Bor pedig fél részént lőtt, de valóban jó bor termett ebben az esztendőben, úgyhogy ha egy ember egy ejtelt megivutt benne, megérzette az fejében; ejtelét dénár 6 és 8 mérték.

De őszre kelve valóban jó vetni való idő jára; az búza oly hertelen megdrágodék aratás után, hogy Magyarországból kezdenek búzát hordani Erdélybe; az búzának vékáját hatvan pénzen is adták, egy forinton is hallottam.

26 Decembris. Tötték az ecsémet, Segesvári Lőrincet városul sáfárpolgárrá az szász natió, melléje pedig magyar natió Tököli János deákokat.

1632

18 Februarii. Éjjel villám[!]ás és mennydörgés lőtt. Az búzának vékája dénár 70, s feljebb is járt az erdélyi búza.

21 Maii. Jöve Kolozsvárra az német császár követe, Sennyey István, papi rendben, Sennyey Pongrác fia, pápistaságos.

24 Junii. Estve 10 óra tájban az mennykő Hídelvére beüt az alsó szerre, az hol egynéhány ház megége; semmi eső nem lőn, csak egyszer dördüle pedig, onnét az szél az tüzet Víz utcára vivé, az Víz utca és az körüle való majorok éppen elégenek, az Szamoson általvivé az szél az tüzet az majorokra, ott is egynéhány elége.

18 Augusti. Éjjel hora 1-ma holt meg amaz jámbor, bölcs és istenfélő Valentinus Radecius, az kolozsvári főplebánus és püspök az szász natió, német nemzet, az kinek az deák szó mint az méz, úgy folyt ki az szájából; noha pedig nem egyeztenek religióban való dologban, de

mégis kedves volt az fejedelemnél az ő bölcsességéért és deákul való ékesen szólásáért. Prédikállott penig az kolozsváriaknak huszonhét esztendeig; felette igen magaszerítettő ember vala, szép szál ember, piros, nagy szemű, kemény tekintetű, nehezen járó, testes ember.

22 Augusti. Temették el Valentinus Radecius uramot az nagy templomba sok szép oratiókot mondván vasárnap prédikáció után.

Eodem anno. Az búza 15 dénár; 18, 20, 22 az legszépít lehetett venni.

1632. 23 Augusti. Választák plebánussá Sámuel Járai uramat az magyar natión, az ki igen beteges ember vala.

2 Septembris. Választák püspökké az kolozsvári scholamestert, Csanádi Pált, magyar natión, nőtelen legényt, nagy őszibe elegyedett, kised embert, nagy hertelen haragú, száraz ember, bölcs, okos, medicus; az fejedelemhez igen hordozták, igen gyorsan járó, conventséget is ugyan viselt akkor, mikor püspökké választották.

11 Septembris. Menének Rózsás István magyar natióról – magyar natióról választatott –, szász natióról penig választatott melléje az kolozsvári nótárius Kaundert⁵⁶ István, Lengyelországba.

22 Octobris. Érkezének meg az új pappal Lengyelországból, Rakoviáról Rózsás István uram és az város nótáriusa, Kaundert István uram.

31 Octobris. Prédikállott elsőben az kis templomban⁵⁷ az új pap, kinek volt neve Joachimus Stegmannus, kit is Rakoviáról hoztak; jó termetű ember s jó magaviseelő.

3 Novembris. Vött búcsút az scholától – az mesterséget hogy letette – Csanádi Pál uram, ki is kolozsvári fiú volt.

Eodem die. Vitték ugyan mesterségre is be az scholába az új papot, úgyhogy mind papságot s mind penig mesterséget egyszersmind viselné; szász natión akart[ák], de az magyarok nem alkhattanak meg felette. Azalatt az sok nehéz betegségben meghala, hogy nem szolgálhatá az becsületes várost

10 Novembris. Esketék Zólyomy Dávidot önegységát Kolozs vármegyei ispánnak az székháznál, az lábasháznál; és az vármegyét Stenczel Ferenc uram házánál megvendégelő ugyanazon az nap nagy vígan.

7-ma Decembris. Holt meg amaz híres-neves Csanádi Antal, magyar natió bírótságban, az ki nem viselhette teljes két esztendeig az bírótságot.

9 Decembris. Temeték el Csanádi Antalt.

11 Decembris. Választák városul Csanádi Antal helyébe bírónak Tótházi Asztalos Istvánt, ugyan magyar natió.

26 Decembris. Választák az szász natió legelsőb bírótságra Pulacher István uramot, kinek az atyja egynéhány esztendeig bírótságot viselt, és az atyja Híd utcában lakott az napkelet [felől] való szeren, negyed házban az felső szegeleten alol; ő maga penig az felsége után való örökségben lakott az piacon, az Közép utca felől való felén, az mely ház annak előtte Gellyén Imrée volt, alias Bogner az mely ember, ti. Bogner, idegen országokban is nagy híru ember volt, itt penig Kolozsvárott nagy nyomorúságban sok esztendeig bírótságot viselt, az hol ez bírótság mellett az városnak megmaradására és javára az maga költségét az idegen nemzetségeknek nem szánta, mely költségért nem is kívánt mást, mivel magtalan ember volt.

1631 és 1632-ben az parasztok feltámadának az Alföldön; egynéhány ezeren egybegyűlvén, sokaknak nagy károkat töttenek, de lecsendesítetének, mert sokaknak orrokat s fülököt elvagdalták az rebelliónak emlékezetéért, az hadnagyok penig, Császár Péter négygé vágatott Kassán – mint lator – érdeme szerint.³⁸

1633

2 Februarii. Vitték scholamesterségre Kolozsvárott Uzdi Tamást, kolozsvári fit, Uzdi István fiát. Varga mesterember volt ennek az mesternek az atyja, végtére elhagyá az mesterséget, és medicussá lón.

10 Martii. Délben egy órakor holt meg az istenfélő, bölcs prédikátor, szász natió való Joachimus Stegmannus, és kevés ideig szolgálhatá az várost az jámbor.

12 Martii, úgymint Gergely pápa napján temették el Joachimus Stegmannus uramat, és csak 18 hétig szolgálta az becsületes várost, kikben sok betegséget szenvedett.

Áprilisban Zólyomy Dávidot Rákóczi György fejedelem

megfogatá, és Fogarasba vivék fogságba, aki generális-kapitány és Kolozs vármegyének főispánja vala.

Az iffiú Szőrös Mátyás, szász natióon való prédikátor, kolozsvári fiú, egynéhány esztendeig prédikátor lévén, sok újságokat követvén; hogy az város meg nem engedte neki, nem akart szolgálni; az város csak békét hagyta neki, és más papot hozának Beszterce tartományából.

15 Aprilis. Hozának más papot Beszterce tartományából, Nagydemeteriből, Andreas Helmannus nevűt; kicsi ember vala, de jó prédikátor; sok búzája, bora lévén, mégis az igaz lelkiismeretet meggondolván, odahagyá az nagy jövedelmet az lelkiért, az hul sok üdőtől fogva vágyódott Kolozsvárra, hogy megismerte volt az igazságot.

12 Maii. Prédikállott elsőben az nagy templomban, Pulacher István uram első bíróságában, szász natióon.

21, 22 Maii. Az hideg számtalan sok helyeken Erdélyben és Magyarországon is mind elsüté teljességgel az szőlőket. Minekelőtte az hideg az szőlőket el nem vevé, négy pénzen elég bort találtak ejtelét, de mindjárt bevonák az cégéreket, mely dolog 21 és 22 Maii esett Szentháromság [előtt] való vasárnapi szombaton és Szentháromság első vasárnap, az hun egész Gyaluig ért az hó az havastól alá, hogy sok fecske és görlice holt meg az hideg miá.

23 Junii. Menének ismét újólag német papért Lengyelországba, úgymint szász natióon Segesvári Szabó Lőrinc, magyar natióon Tököli János deák uramék polgári rendben.

27 Julii. Jövének meg az német pappal Lengyelországból, kinek neve volt Adamus Frank, jó szál legény, nőtelen volt akkor, mikor elhozták, jó hangos szavú; más három lengyel urak is jöttek volt vele látásának okáért. Ezek közül az főbbik Joannes Taczinski, az másik Joannes Stoniczki, 3-tius Joannes Krelz. Mely lengyel urakat az város ismét Bártfáig tanácsbeli emberekkel visszakisírtettek, úgymint Ördög Andrással szász natióon, Huszár Péterrel magyar natióon, 12 Augusti.

11 Augusti. Üte az mennykő be az templomon való nagyobbik toronyba Torda utca felől, az hun meg is gyúlt vala, de Istennek nagy providentiájából hamar megolták téjjel [?], estve 8 órakor.

18 Septembris. Délután, egy vasárnap két óraker, szintén mikor az templomban harangoznak vala, megüté az mennykő az torony falát s torony tetejét, az hun meg is gyula és annyira elége, hogy meg nem olthaták, hanem az nagy gomb is ledőle az földre és mindjárt kettéválék, mely gombnak megmértén felét, harmadfél köből búza fért bele.

Eodem anno. Szent Mihály-nap után hozzákezdenek az kolozsvári ácsok az torony építéséhez.

25 Octobris. Tevék ismét fel az nagy gombot, újólag öszveforrasztván, és tevék reggel napkelet előtt fel, és vonák az lábasház felől fel, pokrócba betakarván; forrasztotta Seres János Szén utcában öszve; végezték az toronynak építését Szent Márton-estin, adtak az ácsoknak fizetésben 200 forintot, egy nyolcvanos bort,⁵⁹ minden személyre egy-egy köből búzát, egy-egy sajtot. Az mesterembereknek neve Kováts Mihály, Gergh Prömer, Gergh Hann, Mechel Merkler, Gergh Schwartz, Chrestel Lutsch, Mechel Coberer, Vereskövi Antal, Bottyáni János.

1633. júliusban indultatott egy nagy pestis, mely tartott 1634-ben is. Az kikre számot tartottam bizonyoson: az városból az Torda utcai ajtón kihordottak nro. 1098, az 1634. esztendőn kívül; azon kívül az kiket az Hóstátból odahordtak, és az Szentpéterben és az hídelvi ispotályban temettenek.

1634

1 Aprilis. Az Óvárban az kis piacon reggel két háznak az héjazatja, pajtája éppen megége, mely tűz támadott vala Szász András házából, mely égés miatt fizetett az szomszédoknak Szász András negyedfélszáz forintot: Frisich [?] Benedeknek florenos 200, Broser Péternek 100, Gezner [!] Györgynének 35, Szócs Györgynének, Timár Benedek háta megett, florenos 15.

1635

18 Maii et 19 reggel, az szőlőköt egész országul az hideg elvevé, még Magyarországon is sok helyen, az kolozsvári határon penig igen kevés lön.

7 Junii. Kezdték az tordai unitárium templomot építeni.

11 Julii. Holt meg az istenfélő, keresztyén asszonyi állat, Segesvári Szabó Lőrincné Kaundert Margit asszony.

15 Julii. Holt meg az nagyságos Mikó Ferenc, fejedelemnek fő tanácsa, székely úr, Gyulafehérvárat az maga házánál, az ki az országnak sokat szolgált az Portára, mind pengig az német császárnál egynéhányszor volt.

28 Augusti. Temették ugyan gyulafehérvári templomba nagy solennitással, az fejedelem akaratából.

Ebben az esztendőben igen nagy szárazság tartá, úgyannyira, hogy sok helyeken elapadtak az patakok, források, és az búza vetés is későn költ az szárazság miá; az őrlés is igen szűkőn lehetett.

Ebben az esztendőben sok fő nemes emberek holtának meg nagy hertelen. Az búzának ára nagy hertelen megnevekedett az szárazság miatt, ahol azelőtt legfeljebb az legszebbet pro denariis 12 megvehették; az bornak az ára dénár 5, 6, 8; minekutána az hideg elvevé, dénár 8, 10, 12 adták ejtelét; gyümölcs sem lőn szilvánál egyéb. Az bornak in anno 1636 karácsonyban és farsangban is ejtelét adták pro denariis 16, 20.

In anno 1635 tanácskoztak az kálvenisták egymás között, hogy az fejedelemtől megnyerhessék az piacon való templomot és az bíróságot is, hogy egy esztendőben kálvenista legyen, másban ismét az unitária religión való. De az Istennek kegyes providentiájából az ő álnok tanácskozások semmié lőn, mert az becsületes város és tanács az ő igazságokat az fejedelem elibe producálák, és így az fejedelem Rákóczi György megcsendesedék, az hol az városi kapukot is későn nyitották meg Szent István napján az az dolog miatt. Immár azt tudták az kálvenisták, hogy teljességgel kezekben van az nyereség, de markokba szakada, és nem lehete kívánságok szerint az dolog, az hol elvégezték volt immár közöttök, ki legyen bíró, királybíró, polgár etc.

1636

Jöve Rákóczi György fejedelem Kolozsvárra, és ment el in anno 1636 die 3 Januarii Szamosújvárra.

7 Februarii in anno 1636. Segesváratt nagy mennydör-gés, villám[l]ás volt tüzes mennykövek estének.

Augusztusban Medgyes körül oly jégeső volt, hogy barmokot is ölt meg.⁶⁰

1636. 20 Januarii. Reggelre virradólag villám[l]ás és szörnyű nagy zuhatar, szél lön; felette rút, locsos, sáros tél lön azon télen.

7 Februarii. Oly nagy zuhatar, szél lön, hogy sok ká-rokat tött házakban, csűrökben is; az óvárbeli templomról is az kakast levetette.

13 Februarii. Jöve be az gyűlésre Kolozsvárra az fe-jedelem.

20 Februarii. Álla be az ország gyűlése Kolozsváratt,⁶¹ mivel Bethlen István, az öreg, az ki fejedelemségre is vá-lasztatott volt, az országból elment volt Ecsedbe lakni, mivel az fejedelemségtől megfosztatott volt; és őt esztendő múlva mene az törökhöz hadat indítani az erdélyi feje-delem ellen, úgymint Rákóczi György ellen, hogy az fiait, kit méreggel megétegetett volna, kit számkivetésre küldött, az vejét penig, Zólyomy Dávidot halálos fogságban tar-totta és maga is Bethlen István nem mert szabadosan járni, hogy Rákóczi György leseket vetett utána, hogy vagy megfogják, vagy megöljék Bethlen Istvánt; az fele-sége is mikor megholt, az temetésre is nem mert menni. Ez ilyen okokért akart hadat támasztani reá, ti. Rákóczi Györgyre. – Aznap választák egész országul postán mind-járt az budai basához Huszár Mátyást ország levelével. Indult penig el Kolozsvárról Huszár Mátyás az budai ba-sához 20 Februarii az ország levelével.

1 Martii. Menének követségen az vezérhez az erdélyi urak, úgymint Szalánczi István és az segesvári királybíró Zakariás Weirauch.

20 Aprilis. Vivék Mikó Józsefet halva Kolozsmonos-torra.⁶²

21. Hozák Kolozsvárra temetni az kús templomba nagy solennitással az Mikó Ferenc önnagysága fiát, kinek nagy zászlót is csinálának fel az falba, az ajtó felett.

24 Aprilis. Jövének meg az követek az vezértől, úgy-mint Szalánczi István és az segesvári királybíró Zakariás Weirauch.

25 Aprilis. Menének az követek el az fejedelemhez Kolozsvárról.

Ezen az nyáron oly szárazság volt, hogy sok helyeken az tók is elszáradtak, az Nádas pataka is éppen mind elszáradott, hogy semmi folyása nem volt, az régi emberek is nem emlékeznek ilyen szárazságról; felette apró búzák voltak, szénát is keveset csináltak, az nagy szárazság miatt kevés kalongya lön, de eresztős; vetni való üdő valóban jó jára.

Szent Mihály napja előtt másfél héttel szedtenek, úgy megért az szőlő. Szép egészséges volt az szőlő, jó bor lött igen.

Rákóczi György fejedelem az ország népét felvevé Bethlen István ellen, mivelhogy törökkel s tatárral akart reájőni Bethlen István.

2 Octobris. Indula meg az ország népével az fejedelem az Keresztesmezejéről, és menének Várad felé ki, az hun az tábor szállott Borosjenő körül, maga pedig az fejedelem Borosjenőben volt, az mely táborban nagy éhség volt.

Az nagy szárazság miatt kevés szénát csinálhattak az emberek, melyért tavaszig sok barom holt meg éhel.

Novemberben sok esős üdő jára; az melyek miatt némely helyekben az vetések megsárgódtak.

5 Decembris. Holt meg nagy hertelen amaz bölcs, tudós, istenfélő Csanádi Pál, az kolozsvári püspök, az ki püspökséget viselhetett csak négy esztendeig s két hónapig nagy szorgalmatossággal, az ki az fejedelmek körül is kedves volt jó medicusságáért; nőtelen volt mind életének rendiben, az ki az várost szolgálta 28 esztendeig és holt meg 64 esztendőskorában, lött temetése die 9 Decembris nagy solennitással.

15 Decembris. Menének az papok Dicsőszentmártonba püspök választani, és választák püspökké Dániel Bekét, magyar natióon való szép szál embert és jószavú prédikátort, ki jámbor is volt.

17 Decembris. Nagy árvíz lön, az mely nagy károkat tött hidakban, malmokban; jege pedig nem volt, mert nagyobb kárt tött volna.⁶³

Az bornak ejtele járt pro denariis 20 et pro denariis 16,

mivelhogy annak előtte való esztendőben kevés bor lőtt volt, az hideg mindenütt elvette vala az szőlőket, néha csak egy cégér sem volt, olyan szűk volt az bor. Az búzá-nak vékája pro denariis 12, és az szépi 15.

20 Decembris. Jöve Rákóczi Györgyné önnagysága Kolo-zsvárra az két fiával Váradról.

21 Decembris. Mene ismét az ura után Fehérvárra, minthogy Váradra ment volt féltében Bethlen István előtt.

1637

1 Februarii. Éjfele után két órakor földindulás volt az egész országban.

Márciusban ország gyűlése lőn Szászmedgyesen,⁶⁴ Erdélyben. Ebben az esztendőben oly hosszú, kemény hideg tél lőn, hogy sok marha holt meg éhel.

Item. Szent György napján jobb része az szőlőnek az föld alatt volt, hajtatlan, az hosszú tél miatt.

26 Maii. Circa horam pomeridianam 2-dam holt meg az magyar natióon való Tolnay János, bíróságviselt ember, szép, öreg personatus ember, az ki oly szegény legény volt, mikor Kolozsvárra jött egy rossz szűrben, hogy az szőcsök mívet sem akartak néki adni, mivelhogy szőcslegény volt; úgy viselte osztán itt Kolozsvárat magát, hogy kolozsvári bíróságviselt ember lőtt. Szép öreg szál ember! Lőtt te-metése szép solennitással die 28 Maii.

Júniusban, Szent János-nap [24-e] előtt, Váradon száz ház égett el csak két vagy három órák alatt, nappal. Szörnyű veszedelem volt ez.

Eodem mense. Kassán is nagy égés volt.

27 Junii, úgymint Szent László király napján vittek Kolozsvár mellett Gyulafehérvárról egy nagy harangot, ötven ökör volt előtte, melyet Rákóczi György fejedelem adott a debrecenieknek egynéhány számú meddű tehe-neken.

11 Septembris 12 és 1 órák között holt meg az ecsém, Segesvári Lőrinc, kinek az atyja és az atyám voltának Segesvári Domokos fiai, mely Segesvári Lőrinc magtalanul hala meg.

12 Septembris. Lött temetése tisztességesen, és volt polgári rendben.

11 Octobris. Holt meg az öreg Szőrös Mátyás uram, az ki 40 esztendeig volt az tanácsban; végtére megveték az ő keménységiért, hogy sem királybíróvá, sem penig divisorrá nem választák. Lött temetése 13 Octobris.⁶⁵

13 Octobris. Holt meg az jámbor, szász natióon való főprédikátor Andreas Helmannus, az ki azelőtt lutheránus volt, és megismervén az világosságot, az unitária religióra tért, s úgy hozák Demeteriből Kolozsvárra.

26 Decembris. Választák elsőbben főbírónak magyar natióon Rózsás István uramot, az ki felette podagrás ember vala, de okos volt. Királybírónak ismét Szócs Gáspárt (első királybírónak), alias Beytsch, szász natióon valót; igen kemény, haragos ember volt mindenik. – Valóban jó bor termett ebben az esztendőben, elég bor is lött, adták ejtelét pro denariis 6, 8, 10 az jóvát.

1638

12 Januarii. Nagy szivárvány láttatott az égen.

13 Januarii. Oly árvíz volt, hogy az gátakat elvitte, hogy az innetső folyamon szárazon maradtak az malmok.

7 Februarii. Lött temetése Kolozsváratt Herczeg Zsigmondnak az óvárbeli templomban nagy solennitással, az ki az Rákóczi György fejedelem fiainak hopmestere volt, és holt meg Filstich Lőrincnél.

1 Aprilis. Hozák Kolozsvárra Alia Sámuelnek hideg tetemeit. Ugyanazon nap elvivék Kolozsvárról az fejedelem akaratóból, mivel atyjafia volt.

Májusban kétszer tón az hideg kárt az hegyekben.

Szőrös Mátyás pap, az öccse, Szőrös András, Kerekes Péter, Uzdi Tamás, Rozbiczki Pál, Szentgyörgyi István deák új sectát indítanak, az mely miatt Kolozsváratt és az Székelyföldön illetlen dolog következék, az mint az embereket az Krisztus felől examinálták, az ki soha nem volt; az kik annak előtte unitáriusok voltának és osztán meg hasonlottak.

26 Maii. Vallatott az fejedelem legelsőbben Kolozsváratt is, és a zsidó valláson valókat sokat megfogtak, és

minden jószágokat elfoglaltatta az fejedelem Rákóczi György.

Júliusban lött ország gyűlése Désen⁶⁶ és az Krisztus felől való examinálás ugyanott Désen; egy Thoroczkai János nevűt, Thoroczkai Máté fiát, az ki Kolozsváratt az magyar renden püspök volt,⁶⁷ megkövezték az Krisztus ellen való káromkodásért, az feleségét is kiperengérezék az városról, fejedelem avagy ország végezéséből.

Ugyanazon nap elsőbben egy öreg, jámbor, tanácsbeli Csiszár István nevű embert [!] is – mit talált volt szólani az Krisztus tisztessége ellen – az perlengégnél, az földön az város szolgája, ország végezése szerint, hatvanat üte rajta egy pálcával.

Akkor ugyan azt tudák, hogy ugyan deponáltatik az unitária religió, de az Istennek kegyelmes, nagy providentiájából megtartaték, hogy nem telék kedvek benne, az mint ők gondolták volt, hogy teljességgel eloltódjék az unitária religió. Az Istennek nagyobb gondja volt reá, ti. az ő kicsiny seregére.

1653

Szent Márton napján szárközépig való hó lön.

1654

1 Januarii. Az eső kezde esni, s majd három hétig esett, azután nagy, száraz derek lőnek tovább egy hónapnál. Ezek után ismét oly hó lön, hogy virágvasárnap is az hó hátán járhatott az gyalog ember; volt fél sing az hó, az mely miá az marhát tartó emberek igen megbúsultanak volt az széna, szalma nemléte miá.⁶⁸